

PEKKA JALKANEN

String Quartet 2

1994

Parts

M090C

PEKKA JALKANEN

String Quartet 2
1994

Parts

M090C
ISMN M-55003-095-4
© Modus Musiikki Oy,

PEKKA JALKANEN (s. 5.9.1945 Rautalampi) opiskeli musiikkitiedettä Helsingin yliopistossa, jossa hän väitteli tohtoriksi etnomusikologisella tutkimuksellaan 1920-luvun jazzkulttuurista (*Alaska, Bombay ja Billy Boy* 1989). Samalla hän opiskeli sävellystä Erkki Salmenhaaran johdolla. Jalkanen on toiminut mm. Yleisradion musiikkitoimittajana, musiikinopettajana, kuoronjohtajana (Pohjalaisten Osakuntien Laulajat 1982—87), vuodesta 1989 opettajana Sibelius-Akatemian kansanmusiikkiosastossa ja vuodesta 1991 musiikkitieteen dosenttina Tampereen yliopistossa. Säveltäjänä hän nousi esiin 1980-luvulla lukuisten sävellyskilpailuvoittojensa ansiosta.

Jalkanen on säveltänyt kaksi oopperaa, teoksia erilaisille kamarikokoonpanoille ja kuoroille, filmimusiikkia ja lastenmusiikkia. Hän on hyödyntänyt erilaisia etnisiä ja kansanomaisia alakulttuureja, mm. karjalaista ja inkeriläistä muinaismusiikkia, Andien musiikkia ja mustalaismusiikkia, ja on yltänyt yhtä eheällä tavalla omaa sävelkieltään palveleviin tuloksiin kuin Erik Bergman. Repetitiivisyys, tonaalisuus ja kenttäteknikka yhdistävät Jalkasen virolaisiin nyky-säveltäjiin, Arvo Pärtin, Lepo Sumeran ja Veljo Tormisin minimalismiin. Jalkasen tonaalisuus ei muodostu kolmisoinnuista, vaan pitkään pysyvistä keskussävelistä sekä diatonisista kolmi-seitsensäveliköistä esim. tyyppiä e-f-a-h-c. Tällainen uusmodaalisuus on luontunut myös lapsille kirjoitetuihin teoksiin — laajimpina niistä Oiva Paloheimon romaanin pohjautuva ooppera *Tirlittan* (1986) sekä musiikkisatu *Oi ihana Panama* (Janosch, 1989).

Jousiorkesteriteoksessa *Viron orja* (1980) lähtökohtana oleva aiolinen runosävelmä viedään kaanoniin, joka välittömästi tihenee repetitiiviseksi kentiksi. Teos edustaa muutoinkin Jalkasen tuotantoa. Lähimmäs minimalismia Jalkanen on edennyt *I. jousikvartetossaan* (1981), jota pidetään suomalaisen minimalismin pioneeriteoksena. *Hallassa*, sarjassa jousiorkesterille (1980) kenttäteknikka johtaa vieläkin puhtaammin sointiin perustuviin, pilvimäisiin flageolettikudoksiin. Jalkasen repetitiivisyyden lähin vertailukohde löytyy uudesta virolaisesta musiikista. Varsinkin kun heläjävä kenttä on luotu kanteleella — joka esiintyy useissa hänen teoksissaan — toistoinen mollimaisema assosioituu Arvo Pärtin tintinnabuli-sointiin. (*Kanteleseptetto* 1987, *Orjan-kukka* 1989, *Toccata* 1992, *Siemen* 1993). Kiinnostus suomensukuisten kansojen kulttuureihin näkyy Jalkasen vokaa-lisävellysten tekstivalinnoissa, esim. lapsikuoroteoksissa *Vägehens otetut neidizet* (Ogoi Meäränen, 1982) ja *Piika Pikkarainen* (1985). Niin silmiinpistävä kuin tämäntyyppisten aiheiden käyttö onkin, valtaosa Jalkasen tuotannosta — esim. oboekonsertto (1982), kitarakonsertto (1988), jousisinfonia *Angelus Mundi* (1988), ooppera *Seitsemän huivia* (Vesa-Tapio Valo, 1990) — jää tämän linjan ulkopuolelle. Kaiken kaikkiaan hänen taustaansa kuvaavat hänen sanansa: ”Lapset ja mustalaiset ovat opettaneet minut säveltämään”.

Jousikvartetto 2 (1994) perustuu yhden kromaattisen sävelen maustamaan nelisävelikköön (e-f-g-gis-a). Se kätkeytyy rosoiseen avaukseen, pelkistyy hauraiksi kolmisävelilaiheiksi ja tihenee enregistiksi asteikko-, sointi- ja rytmikentiksi, joissa yksityiskohdat alkavat hävitä ja metsä näkyä puilta. Yksiosaisen teoksen muoto on sarja vastakkaisuuksia ja sulautumia, pilvenriekalaiden, seisovan veden ja virkistävän tuulenpyörteiden jatkuvaa virtaa.

Pekka Jalkanen

PEKKA JALKANEN (b. Rautalampi, September 5, 1945) studied musicology at the University of Helsinki, gaining a doctorate with his ethnomusicological study of the jazz culture of the 1920s (Alaska, Bombay ja Billy Boy, 1989). He also studied composition with Erkki Salmenhaara. Jalkanen has been employed as a music editor with the Finnish Broadcasting Company, a choir conductor (the POL student choir, 1982–87) and as teacher at the folk music department of the Sibelius Academy (1989—) and lecturer in musicology at the University of Tampere (1991—). The first prizes he won in several composition competitions in the 1980s established his reputation as a composer.

Jalkanen has written two operas, works for various chamber ensembles and for choirs, music for films and for children. He has drawn upon various ethnic and popular sub-cultures such as the ancient music of the Karelians and the Ingrians, the music of the Andes and Gipsy music. He has fused these elements integrally into his own idiom quite as effectively as Erik Bergman has done. Repetitiveness, tonality and field techniques link Jalkanen with certain Estonian contemporary composers, notably Arvo Pärt, Lepo Sumera and Veljo Tormis. With Jalkanen, tonality consists of persistent root notes and diatonic scales of three to seven notes (e.g. E—F—A—B—C) rather than triads. This kind of neo-modality has worked well in works written for children, the most extensive of which is the opera *Tirlittan* (1986), based on Oiva Paloheimo's eponymous novel, and the musical fairy tale *Oi ihana Panama* to a text by Janosch ('O lovely Panama', 1989).

Viron orja ('Slave of Estonia', 1980) for string orchestra is based on a runo tune in the Aeolian mode. It is treated canonically and rapidly expanded into repetitive fields. This work is representative of Jalkanen's output in general. He came closer to Minimalism in his First String Quartet (1981), considered a pioneering effort in Finnish Minimalism. In *Halla* ('Frost', 1980), a suite for string orchestra, the field technique produces even more purely sound-oriented, cloud-like structures composed of flageolets. The closest comparison for Jalkanen's repetitiveness can be found in Estonian contemporary music, particularly since Jalkanen often uses the Finnish kantele to create the scintillating field, associating the repetitive minor-key atmosphere with the tintinnabuli of Arvo Pärt; cf. the *Kantele Septet* (1987), *Orjankukka* ('Wild rose', 1989), *Toccata* (1992), *Siemen* ('Seed', 1993). Jalkanen's interest in the culture of other Fenno-Ugric peoples is evident in the texts he has

selected for his vocal works, as in the works for children's choir entitled *Vägehens otetut neidizet* ('The maidens taken by force', text by Ogoi Meäränen, 1982) and *Piika Pikkarainen* ('Little maid', 1985). However, despite the importance of this source of inspiration, the major part of Jalkanen's output — including the *Oboe Concerto* (1982), the *Guitar Concerto* (1988), the string symphony *Angelus mundi* (1988), the opera *Seitsemän huivia* ('The seven scarves', text by Vesa-Tapio Valo, 1990) — have nothing to do with it. He has summarized his background well in saying: "Children and Gipsies taught me how to write music."

Mikko Heiniö

Translation: Jaakko Mäntyjärvi

The SECOND STRING QUARTET (1994) is based on a diatonic four-note scale with one chromatic addition (E—F—G—G#—A). This nucleus is hidden in the rugged opening, reduced to frail three-note motifs and condensed into energetic fields of scales, sounds and rhythm, where details disappear and the overall form becomes evident. The form of this single-movement work is a series of contrasts and blends, a continuous flow of ragged clouds, stagnant water and refreshing breezes.

Pekka Jalkanen

Translation: Jaakko Mäntyjärvi